

Carles Sentís o la desmemòria induïda

Dimarts va morir, als 99 anys, el periodista i polític Carles Sentís. La major part de la premsa ha preferit no fer cap referència al seu passat franquista o passar-hi de puntetes, donant a aquesta circumstància un to quasi anecdòtic. En el millor dels casos, s'ha esbandit el tema esmentant que era un personatge "conflictiu" o "controvertit", uns termes asèptics dignes del treball de laboratori.

Certament, com en el cas de Josep Pla —un altre personatge l'actuació del qual fou força "controvertida" durant la guerra civil espanyola—, en un periodista o escriptor el que cal valorar per damunt de tot no és pas la seva ideologia, sinó la seva obra. Si no fos així, ens resultaria impossible llegir, entre d'altres, les magnífiques creacions literàries de Louis-Ferdinand Céline, autor d'uns pamflets xenòfobs que fan esfereir, que ens indignen fins a l'arrel més pregona del nostre ésser. Amb la qual cosa ens perdríem dues de les mostres més destacades de la novel·la francesa del segle passat: *Voyage au bout de la nuit* i *Mort à crédit*.

És, en aquest sentit, més que encertada la citació —extreta de la presentació que fa Joan Casas de la traducció catalana de la darrera novel·la esmentada— d'un adagi de Joan Fuster: «*Mesura cada home per la seva acció més indigna, però tracta'l amb els miraments deguts al seu fet més noble. I que consti: això no és duplicitat, sinó realisme i sentit de l'humor.*»

Seguint el seu consell, doncs, cal que procurem deixar de banda les ideologies i provar de valorar, amb "*realisme i sentit de l'humor*" la figura i l'obra de Carles Sentís. Des d'aquesta perspectiva, fóra del tot absurd negar que fon un bon periodista, potser, fins i tot, un gran periodista. Un d'aquells l'obra del qual seguirà estudiant-se a les corresponents facultats i, un dia o altre, algun dels seus articles es convertirà —suprema mostra d'èxit i de pervivència— en objecte d'un examen de selectivitat...

Essent així, el que convindria és analitzar els seus articles i escrits, i no pas la seva persona o les seves actuacions. Com bé indicava Quim Torra, en la nostra condició de demòcrates també podríem reclamar-li que demanés perdó per la seva col·laboració amb la sagnant i implacable dictadura franquista, que convertí el camp llaurat i florit de la República catalana, per primera vegada en molts segles curull de promeses i d'esperances, en un ermot incult, clapat dels clots deixats pels represaliats, curull de vídues i d'orfes... Però, és clar, si al llarg de més de setanta anys no va creure necessari fer-ho, difícilment li ho podríem pretendre ara...

El que sí podem fer, talment si fóssim uns candidats a estudiants universitaris, és provar d'analitzar algun dels seus articles més famosos. Per exemple, un de publicat el 17 de febrer del 1939, que el mateix Sentís defensava, a les seves *Memòries d'un espectador* (La Campana, 2006, pàg. 186), com a alliberat de qualsevol màcula d'aquell anticatalanisme del qual de l'havia sovint —i tan injustament, segons ell— acusat:

¿«FINÍS CATALONIAE»?

El «fin» de una película de «gangsters», simplemente.

Entre la neblina que el sol de este domingo de febrero deshilvana, se ha abierto el eco del último cañonazo sobre la tierra catalana.

Ante la serenidad inmutable de un Canigó enteramente blanco y un Cabo de Creus extendido perezosamente sobre un mar espumoso, han cesado las últimas escenas guerreras que ha presenciado este Pirineo tan conocedor de Ejércitos y de batallas.

Esta vez el Pirineo se ha limitado a funciones de Portero Mayor. Quizá el pobre viejo está ya tan cansado de presenciar luchas, que ha preferido contemplar un mero desfile. Una sencilla distracción o pasatiempo para el que ha visto pasar todo el Ejército de Aníbal.

Sí; porque por los mismos sitios y pisando las mismas piedras ha pasado el ejército rojo con sus grandes camiones e incluso con sus tanques, que son la modalidad moderna de los elefantes que componían las fuerzas de asalto de los cartagineses.

Pero, que el lector me perdone, aquí acabo con las comparaciones. No queda ya otra. El paso de los dos Ejércitos es, de tan distinto, opuesto. Unos iban, los otros corrían. Los primeros atacaban, los segundos escapaban.

El paso del ejército rojo se puede explicar o comentar de muchas maneras. De todas, menos en forma de cantar de gesta. Verdaderamente no podía jamás prever que un día tendría lugar ésta parodia del «Paso de los Pirineos» que él cantó. ¿Recordáis los versos de epopeya?

I avall, onades d'homes a onades succeïxen,

Ones de ferro a onades d'acer sense parar,

Com mai encara en surten al cim, i ja cobreïxen

El pla, les del Massana seguint cap a la mar,

Mostrant al sol s'escata d'argent que lluentaja,

Apar serpent enorme que corre i anguileja

Des de Banyuls a Salces, de Salces fins Osseja,

Podent dues vegades el Rosselló faïxar.

(...) Yo no sé si Aníbal por aquellos caminos, que hoy cubre el asfalto de la carretera, dejaba muchos huesos de elefantes. Ignoro qué dejaba en pos de sí el coloso de las anchas espaldas. Pero en cambio he visto lo que ha dejado tras su

huella este otro «coloso» de Negrín. Sencillamente ha dejado la mayor cantidad de restos de automóvil que se puede ver hoy en Europa —los cementerios de Automóviles de Detroit ya sabemos que son insuperables.

¡Cómo se ha parecido esta Revolución (en Cataluña) a una inmensa película de «gangsters»! ¡Qué copia tan siniestra de esta producción «standard», con la cual la judía Hollywood invade el mundo!... Todos recordamos que las primeras manifestaciones de la revolución en Barcelona fueron los grandes coches aristados de «Parabellums» y «Hammerless» derapando por el asfalto de la calle Balmes con los neumáticos chirriantes y enloquecidos.

Y, ahora, las últimas manifestaciones: coches quemados, como cerillas, en el Fluviá; coches aplastados en Figueras y coches despeñados por la carretera de Port de la Selva, como el final espectacular de una película de George Raft. (...) Les faltaba este detalle americano para completar dos años de esta vida de película de «gangsters»; grandes trajes, pistolas en el bolsillo interior de la americana, negocios de exportación y chantaje, borracheras colectivas y desorden integral.

(...) El propio periodista francés me da el último ejemplar del «Candide», semanario amigo de la España Nacional. En su primera página se lee: «LOS ÚLTIMOS DÍAS DE CATALUÑA.» «Finis Cataloniae».

Pero, ¡por Dios!... Estos periodistas franceses no curarán nunca. Tras lo pintoresco, tras el afán de dramatizarlo todo, caen en el folletín más falso. Señores, un poco de reflexión: Bueno, sí: «Los últimos días de Cataluña»... la de Durruti... «Las últimas horas de Cataluña»... la de Companys... la de Negrín... ¡Perfecto! Pero Cataluña es algo más y algo más eterno que eso.

Eso no ha sido más que «The End», el cartelito de «Fin» de esta gigantesca ampliación de «Scarface» o de «El Imperio del Crimen».

Aquella Cataluña acabó; pero la *Cataluña real*, que diría, vuestro y nuestro caro Charles Maurras, hoy, precisamente, empieza a amanecer.»

Demanam disculpes per l'excessiva llargària de la transcripció, però entenem que ens cal ésser molt curosos en l'extracte, evitant qualsevol supressió rellevant del contingut de l'article, si volem evitar el risc d'ésser acusats de manipuladors. El text sencer es pot llegir a l'obra esmentada, pàg. 186 i ss.

Tenim la intenció de fer nosaltres mateixos el corresponent “comentari de text”, però, donada la seva excessiva extensió, preferim que sigueu vosaltres, les lectores i els lectors, els que dugueu a terme aquesta pràctica. Us oferim, doncs, l'oportunitat que valoreu si Carles Sentís fou o no un personatge “conflictiu” i “controvertit”, si fou un feixista, un col·laboracionista, o bé si tenia raó en argüir, (pàg. 194 de les memòries indicades) que: «*Jo vaig fer la guerra al bàndol de Franco, però no vaig fer carrera política amb ell. Als que m'acusen de col·laboració amb el règim, diré que vaig tenir-hi la necessària — sense trair mai cap principi— per poder desenvolupar les meves tasques professionals.*»

Una volta hagueu fet l'anàlisi literària corresponent, potser estareu —i estarem tots plegats— en unes condicions millors, i sobretot més objectives, per a decidir si considerar adient (justificada i sostenible) la declaració institucional que féu [Núria de Gispert](#), destacant del difunt periodista “*el seu compromís amb el país, tant des de la vessant periodística com de la política*”.

Per la nostra banda, nosaltres tan sols indicarem —sense cap voluntat de controvèrsia ni *animus* manipulandi— que no tenim massa clar a quin “país” es refereix la Presidenta del Parlament, i segona autoritat de Catalunya. I, en segon lloc, que la referència final de l'article de Sentís —“*la Cataluña real (...) empieza a amanecer*” — ens recorda més a aquell *Cara al Sol* omnipresent de temps (venturosament) pretèrits que no pas als Segadors!

Tot sigui dit, és clar, amb el respecte, el “*realisme i sentit de l'humor*” que aconsellava l'inoblidable i sempre lúcid Joan Fuster...

dijous, 21 de juliol del mmxi

© Xavier Serrahima 2011

www.racodelaparaula.cat

Informació sobre els drets

